



Photo by Mon Anupong

โครงการ  
ตามรอยสมเด็จพระญาณสังวร  
สมเด็จพระสังฆราช สังฆปริณายก:  
จังหวัดกาญจนบุรี

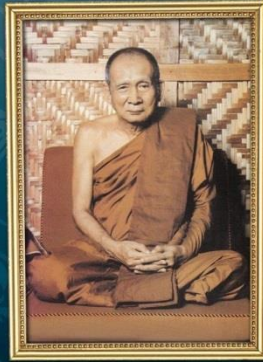


จัดโดย

สถาบันภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์  
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

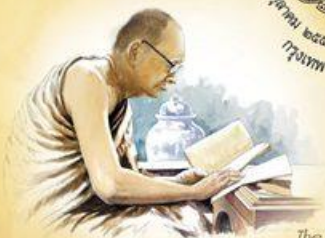


สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๘  
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์



สมเด็จพระญาณสังวร  
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก  
(เจริญ สุวฑฺฒโน)

<http://pantip.com/topic/31152909>



ฉลองพระชนษา ๑๐๐ ปี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ (ชุด ๒)  
The Celebration of 100<sup>th</sup> Birthday Anniversary of His Holiness Somdet Phra Nyanasamvara  
The Supreme Patriarch of Thailand 3<sup>rd</sup> October 2013 (2<sup>nd</sup> series)



[http://www.myfirstbrain.com/main\\_view.aspx?ID=93785](http://www.myfirstbrain.com/main_view.aspx?ID=93785)



หอพระประวัติสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก



พระจริยวัตร พระกรณียกิจ

และพระเกียรติคุณในฐานะ **“พระสังฆบิดร”**

ที่ทรงมีพระเมตตาธรรมอันประเสริฐ

สมดังพระนามที่จารึกบนพระสุพรรณบัฏ ดังนี้

สมเด็จพระญาณสังวร : สมเด็จพระผู้มีสังวรธรรม มีธรรมเป็นเครื่องระวัง อันประกอบด้วยพระปรีชาญาณ

บรมนริศธรรมนิตินิบาล : ทรงเป็นพระอภิบาลในการถวายแนะนำพระธรรม แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นใหญ่อย่างยิ่งในหมู่มนุชน

อริยวงศาตถญาณวิมล : ผู้บริสุทธิ์ปราศมลทินด้วยพระญาณอันสืบมาแต่วงศ์ของพระอริยเจ้า

สกลมหาสังฆปริณายก : ทรงเป็นผู้นำพระสงฆ์หมู่ใหญ่ทั้งปวง

ตรีปิฎกปริยัติธาดา : เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระปริยัติธรรม คือ พระไตรปิฎก

วิสุทธิจริยาสัมบัติ : ทรงถึงพร้อมอย่างยิ่งด้วยพระจริยา ความประพฤติอันบริสุทธิ์พิเศษ

สุวัชฌณภิกษุสงฆ์วิสุต : ปรากฏพระนามฉายาในทางพระสงฆ์ว่า สุวัชฌณะ

ปาวจนุตตมพิสาร : ทรงพระปรีชากว้างขวางในพระอุดมปาพจน์ คำอันเป็นประธานคือพระธรรมวินัยอันสูงสุด

สุขุมธรรมวิธานธำรง : เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมวิธีอันละเอียดอ่อน

วชิรญาณวงศวิวัฒน์ : ทรงเจริญรอยตามสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

พุทธบริษัทคารวสถาน : ทรงเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพของพุทธบริษัท

วิจิตรปฏิภาณพัฒนาคุณ : ทรงมีพระคุณอันเจริญด้วยพระปฏิภาณอันวิจิตร

วิบุลสีลาจารย์วัตรสุนทร : ทรงงดงามด้วยพระศีลาจารย์วัตรอันไพบุลย์

บวรธรรมบพิตร : ทรงเป็นบพิตรทางพระธรรมอันประเสริฐ

สรรพคุณศรมหาปธานาธิบดี คามวาสี อรัณยวาสี : ทรงเป็นประธานและอธิบดีผู้เป็นใหญ่เป็นอิสระของคณะสงฆ์ทั้งคามวาสี และอรัณยวาสี

และเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ในการประชุมสุดยอดผู้นำชาวพุทธโลกจาก ๓๒ ประเทศ ได้ทูลถวายตำแหน่งพระเกียรติยศอันสูงสุด **“ผู้นำคณะสงฆ์สูงสุดแห่งโลก พระพุทธศาสนา”** แสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณที่ได้รับการเชิดชูจากพุทธศาสนิกชนทั่วโลก

# วลีทอง

ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๑. เมื่อขณะมารในใจของตนได้แล้ว มารข้างนอกก็ทำอะไรไม่ได้
๒. ใครมีเรื่องจะต้องผจญใจ ก็ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้ทรงพิชิตมารด้วยพระบารมี คือความดี จะสามารถชนะใจตนเองได้ และจะเอาชนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้
๓. น่าจะนึกถึงความแก่ ความตายกันบ้าง เพื่อจะได้ลดความมัวเมาและทำความดี
๔. หน้าที่ของคนเราที่จะพึงปฏิบัติต่อชีวิตร่างกาย คือบริหารรักษาให้ปราศจากโรค ให้มีสมรรถภาพ และรีบประกอบประโยชน์ให้เป็นชีวิตดี ชีวิตอุดม
๕. วิสัยโลกจะต้องมีรัก แต่ให้มีสติควบคุมใจ มิให้ความรักมีอำนาจเหนือสติ
๖. การขณะนั้น ท่านมุ่งให้อาชนะตนเอง คือขณะจิตใจที่เฝ้าช่วยของตน เพื่อที่จะรักษาและเพิ่มพูนความดีของตนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
๗. การพัฒนาตน จำต้องพัฒนาให้ถึงจิตใจ ถ้าคนมีจิตใจไม่เจริญ ก็ยากจะพัฒนาส่วนอื่น ๆ ให้เกิดผลสำเร็จได้
๘. การรักษาเกียรติ เป็นการรักษาศรัมอย่างหนึ่ง จะก้าวหน้าหรือถอยหลังด้วยเกียรติ หรือเพื่อรักษาเกียรติ ก็เป็นสิ่งที่พึงสรรเสริญเท่ากัน
๙. การทำประโยชน์ทุกอย่าง ย่อมต้องมีการเสียสละบ้างไม่มากก็น้อย เช่น ทำทานก็ต้องเสียสละทรัพย์
๑๐. ความเคารพในธรรม ทำให้ผู้ใหญ่เป็นที่เคารพของผู้ນ้อย
๑๑. ความเคารพในธรรม ทำให้คนเป็นคน
๑๒. คนที่รู้มาก แต่ใช้ความรู้นั้นช่วยตัวเองไม่ได้ เพราะขาดความเคารพในธรรม
๑๓. คนทุจริต ชื่อว่าไม่รักตน เพราะทำความทุกข์ให้แก่ตนเอง
๑๔. คนสุจริต ชื่อว่ารักตน เพราะทำความสุขให้แก่ตนเอง
๑๕. วิธีถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง คือให้ตั้งใจระลึกถึงพุทธคุณข้อใดข้อหนึ่งให้จริง แล้วพระพุทธเจ้าจะปรากฏขึ้นในพระพุทธคุณ ความหวาดกลัวและความหม่นหมองก็จะหายไปจากจิตใจ
๑๖. พระพุทธศาสนาสอนให้เข้าใจเรื่องกรรม ไม่ใช่ให้คนกลัวกรรม หรืออยู่ใต้อำนาจกรรม แต่เพื่อให้ควบคุมกรรมในปัจจุบันของตน
๑๗. คนที่มีอำนาจเหนือกรรม คือคนที่ควบคุมจิต เจตนาของตนได้ และตั้งมั่นแน่วแน่อยู่ในธรรม
๑๘. ถ้าแผ่เมตตาจิตอยู่เนื่องๆ จะระงับคู่เวรในอดีต ตลอดถึงปัจจุบันได้

๑๙. ผู้ที่สามารถรักชาติของตนได้ ตามพุทธโอวาทที่ว่า ไม่ทำชั่วทั้งปวง ทำดีให้ถึงพร้อมทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว ย่อมปิดทางอดีตกรรมที่ชั่ว และเปิดทางปัจจุบันกรรมที่ดี

๒๐. อดีตกรรมใดๆ ที่จะให้ผลโดยอาศัยใจนั้น ไม่มีอำนาจโดยลำพังตนเองแต่อาจมีอำนาจครอบงำใจที่อ่อนแอ หากใจเข้มแข็ง ใจย่อมชนะกรรมที่เกี่ยวข้องได้ทุกอย่าง

๒๑. ความขรุขระของชีวิต เพราะกรรมเก่านั้น คนเราสามารถทำกรรมปัจจุบันปรับปรุงสกัดกั้นกรรมเก่าได้ ดุจสร้างทำนบกั้นน้ำฉนั้น

๒๒. ความเชื่อกรรม ถ้าเชื่อให้ถูกต้อง ก็จะแก้ความเชื่อโชคลางต่างๆ ได้เป็นอันมาก

๒๓. ทำใจให้สบาย ร่างกายสบาย แม้จะขาดวัตถุไปมากหรือน้อย ก็ไม่เป็นทุกข์

๒๔. ภาวะทางใจที่เกิดขึ้นทุกอย่าง เกี่ยวกับชีวิตหรือแง่มุมในการมอง พระพุทธศาสนาสอนให้คิดหรือมองตามความเป็นจริงว่า ผิดถูก ดีชั่ว มีคุณมีโทษอย่างไรตามจริง

๒๕. คนที่มึนใจเข้มแข็ง ยิ่งถูกค่อนแคะ ก็ยิ่งจะเกิดกำลังใจมากขึ้น

๒๖. แม้เป็นเรื่องจริง หากไม่ถึงเวลาที่ควรดีหรือชม ก็อย่าไปดีหรือชม นิ่งเสียดีกว่า

๒๗. คนที่ทำดีไม่น้อย เป็นทุกข์เพราะการทำดีของตน หรือไม่กล้าทำดี เพราะยังทำไม่ถึงความดีแห่งจิตใจของตน

๒๘. การทำจิตใจของตนให้มั่นคง เป็นการสร้างความดีให้แก่อจิตใจ เป็นตัวความดี ที่เป็นแก่นแท้ของความดีทั้งปวง ซึ่งจะป้องกันความทุกข์ไม่ให้มากระทบใจได้ทุกอย่าง

๒๙. ภาวะในใจ แม้จะเป็นเรื่องดีมีประโยชน์ ถ้าไม่รู้จักจัดแจงแบ่งเบาให้แก่ตนเอง ก็จะทำให้เป็นทุกข์ใจได้เหมือนกัน

๓๐. ทรัพย์ของคนตระหนี่นั้น แม้จะมีมาก ก็เหมือนไม่มี เพราะไม่เกิดประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น

๓๑. คนที่อยู่ด้วยกันได้ก็เพราะถือศีลธรรมต่อกัน แม้พวกโจรจะปล้นคนอื่น ก็ต้องไม่ปล้นตนเอง

๓๒. ศรีรทชาติถูกต้อง เกิดจากศึกษาให้รู้ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง

๓๓. วิธีชนะโดยไม่เบียดเบียนใคร เป็นความดีชั้นตรี การชนะที่เกื้อกูลเขาด้วย เป็นความดีชั้นโท การชนะความชั่วของตนเอง เป็นความดีชั้นเอก

๓๔. คนทำชั่ว แม้จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นคนดี ก็หาได้ชื่อว่าเป็นคนดีไม่ ผู้ที่รู้และค้ำนเป็นคนแรกก็คือตัวเอชนั่นเอง

๓๕. ธรรมคือมิตรประจำตน ไม่มีพรากไปจากตน จึงยอมช่วยตนอยู่เสมอ

๓๖. ถ้ารู้จักมองดูความเป็นไปต่างๆ ของตนในทางที่น่าหัวเราะเสียบ้าง ก็น่าจะมีทุกข์น้อยลง แต่การมองดูคนอื่นนั้น สู้มองดูตนเองไม่ได้

๓๗. คนเรานั้น นอกจากจะมีปัญญาแล้ว ยังต้องมีความคิดอีกด้วย จึงจะเอาตัวรอดได้จากอันตรายต่างๆ ในโลก

๓๘. คนฉลาดแท้ ย่อมไม่คิดเอาเปรียบ หรือคิดข่มเหงเบียดเบียนใคร แต่ในขณะที่เดียวกัน ก็ไม่ยอมให้ใครข่มเหงได้สำเร็จ

๓๙. ในการดำเนินชีวิต ถ้ากลัวจะต้องพบอุปสรรค ก็ทำอะไรไม่ได้ คนที่เข้มแข็งย่อมไม่ยอมแพ้ เมื่อพบอุปสรรคก็แก้ไขไปด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น

๔๐. วิธีดับความปรารถนาต้องการ คือการหัดเป็นผู้ให้บ่อยๆ ให้เสมอๆ

๔๑. ผู้มีธรรม ถือเหตุผลเป็นสำคัญเสมอ ไม่ว่าใครจะทำผิดมาแล้วมากน้อยเพียงไร หากเห็นเหตุผลที่กระทำไปเช่นนั้น จักให้อภัยได้อย่างง่ายดาย

๔๒. การฝึกใจไม่ให้โกรธ เป็นการฝึกให้อภัยในความผิดของผู้อื่น ผู้ให้อภัยง่าย คือผู้ไม่โกรธง่ายนั่นเอง

๔๓. ไม่ว่าจะมีอารมณ์ใดเกิดขึ้น หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นอารมณ์นั้นแล้ว อารมณ์นั้นจะหมดไป ได้ความสุขมาแทนที่

๔๔. ผู้เจริญเมตตาอยู่เสมอ เป็นผู้ไม่โกรธง่าย ทั้งมีจิตใจเยือกเย็นเป็นสุข

๔๕. ผู้ที่ตายด้วยโรคร้ายทางกาย ตึกว่าผู้ที่ตายแล้วในทางชื่อเสียงและคุณงามความดีด้วยโรคร้ายทางใจ คือกิเลส

๔๖. ความคิดนั้น ไม่ว่าจะคิดดีหรือคิดชั่ว เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะไม่ลบหายไปจากจิตใจการพยายามควบคุมความคิดให้ถูกต้องอยู่เสมอ เป็นสิ่งควรทำด้วยกันทุกคน

๔๗. อภัยทานคือการยกโทษให้อภัยทานนี้เป็นคุณแก่ผู้ให้ยิ่งกว่าผู้รับ

๔๘. การได้มาซึ่งสิ่งของใดๆ ด้วยวิธีอันมิชอบ เป็นการได้ไม่คุ้มเสีย เพราะสิ่งของเหล่านั้นเมื่อถึงเวลา ก็หมดสิ้นไป แต่ความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตจักยังคงอยู่

๔๙. วัดนั้นเป็นอารามภายนอก สำหรับเป็นนาบุญนาธรรมอยู่ส่วนหนึ่ง ควรจะมีวัดภายใน คือวัดภายในจิตใจตนเองอีกส่วนหนึ่งด้วย วัดแบบนี้พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า ธรรมาราม มีศรัทธาในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นพุทธปฏิมา เป็นตู้พระธรรม และเป็นพระสงฆ์ วัดในใจนี้จะติดตามเราไปทุกสถานทุกเมื่อ ขอให้พากันมีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย จะได้มีพระพุทธรูปปฏิมา ตู้พระธรรม และพระสงฆ์ อยู่ในใจทุกเมื่อ (ธรรมะประดับใจ ๒๕๒๕:๗๙) ๕๐. สันดานของคนเรานั้นต้องการผลสำเร็จแต่ไม่ยอมทำเหตุให้เหนื่อยยาก เช่น อยากถูกล้อตเตอร์ี่ จนถึงขโมยเขาเป็นต้น ต้มหาในผลสำเร็จนี้เองเป็นเหตุให้คนลักขโมยเขา โกงเขา แม้การอยากถูกล้อตเตอร์ี่กล่าวได้ว่าเป็นนิสัยขโมยอย่างหนึ่งเหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องควบคุมต้มหาให้ผลสำเร็จนี้ อย่าไปตามใจต้มหา แต่ว่าส่งเสริมต้มหานั้นให้ไปอยากในการประกอบเหตุ ซึ่งจะทำให้ได้ผลเช่นนั้นในทางที่ชอบ นี่แหละเป็นหลักของพระพุทธศาสนา (ธรรมะประดับใจ ๒๕๒๕:๖๑)

๕๑. ผู้ที่วุ่นวายเร้าร้อนกับสถานะของอะไรๆ หลากอย่างในปัจจุบัน แม้หันมาลองดูความคิดความร้อนในใจตนแล้ว หันเหความคิดที่เป็นเหตุแห่งความร้อนไปสู่ความเย็นเสีย ก็จักพ้นจากความเร้าร้อนวุ่นวายได้ ถ้าปล่อยใจให้คิดวนอยู่แต่ว่า เราจน ของแพง เขาทำให้ของราคาสูง ที่คนอื่นทำไม่ไม่ลำบากเหมือนเรา เราทำดีทำไมจึงไม่ได้ดี อะไรทำนองนี้ ก็จักวนเวียนอยู่แต่ในทะเลแห่งความร้อน (ธรรมะประดับใจ ๒๕๒๕:๖๐)

๕๒. พระพุทธองค์ทรงสอนไว้อย่างหนึ่งที่เป็นคุณอย่างยิ่งแก่ผู้ปฏิบัติ คือทรงสอนให้อยู่กับปัจจุบัน ไม่ให้อาลัยอดีต ไม่เพื่อฝันถึงอนาคต (ธรรมะประดับใจ ๒๕๒๕:๕๕)







สถานที่ตามโครงการ

“ตามรอยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก”  
จังหวัดกาญจนบุรี

## หอพระประวัติ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

## วัดเทวสังฆาราม-วัดถ้ำเสือ

**วัดเทวสังฆาราม:** วัดเทวสังฆารามเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญตั้งอยู่เลขที่ ๑ ถนนเจ้าขุนเณร ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินที่ตั้งวัดมีเนื้อที่ ๕๖ ไร่ ๒๗ ตารางวา โฉนดที่ดินเลขที่-น.ส.๓ ก เลขที่-ส.ค.๑ เลขที่ ๕๗๖ ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๘ เป็นวัดเก่าแก่โบราณวัดหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ตำบลบ้านเหนือ ชาวบ้านทั่วไปเรียกกันติดปากว่า “วัดเหนือ” อยู่ริมฝั่งแม่น้ำศรีสวัสดิ์จะสร้างขึ้นเมื่อใดยังหาหลักฐานไม่ได้แน่ชัด แต่สันนิษฐานว่าคงจะสร้างมาได้เกือบ ๒๐๐ ปี แล้วโดยรู้กันเพียงว่า “ท่านสมภารเสีง” เป็นผู้สร้างตามคำบอกเล่าประกอบเหตุการณ์พอจะประมวลได้ดังนี้

เมื่อกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าโจมตีทำลายเผาทำลายบ้านเรือนปราสาทราชวังยับเยินหมดสิ้นไปแล้ว ได้กวาดต้อนผู้คนและชนทรัพย์สินสมบัติ แก้วแหวนเงินทองของมีค่าไปยังประเทศพม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ แล้วนั้น ครั้งนั้น สมณเสีงซึ่งเป็นบุตรของคนไทยผู้หนึ่งซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ เมืองกาญจนบุรีเก่า ได้ถูกพม่ากวาดต้อนไปพร้อมกับโยมมารดาของท่านและอยู่ในพม่าจนได้อุปสมบทเป็นภิกษุในประเทศพม่า นั้น ต่อมาท่านปรารถนาที่จะเข้าประเทศไทยเพื่อเยี่ยมเยียนแผ่นดินไทยอันเป็นมาตุภูมิบ้านเกิดเมืองนอนของท่าน ท่านจึงได้ชักชวนเพื่อนรักซึ่งเป็นคนไทยด้วยกัน ๕-๖ คน ปลอมตัวเป็นมอญเดินทางเข้ามา ก่อนจะออกเดินทางโยมมารดาของท่านได้บอกสถานที่ที่ได้ฝังทรัพย์ไว้ในบ้านเดิมของท่าน เล่ากันว่าภิกษุเสีง

หรือเรียกตามฐานะในกาลต่อมาว่า ท่านสมภารเสีงได้เดินทางมาถึงเมืองกาญจนบุรีเก่า เห็นบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากทางราชการได้ย้ายเมืองมาตั้งใหม่ที่ตำบลปากแพรกผู้คนส่วนใหญ่ก็ย้ายตามมา ท่านสมภารเสีงพิจารณาเห็นว่าเมืองเก่ามีชำรุดทรุดโทรมโรยราไปตามกาลเวลา ส่วนเมืองใหม่มีแต่จะเจริญรุ่งเรืองไพศาลสืบไป หากปรับปรุงวัดเก่าที่เมืองเก่าก็คงจะไม่เจริญรุ่งเรืองเท่ากับการสร้างวัดใหม่ในเมืองใหม่ ท่านจึงได้ตัดสินใจสร้างวัดขึ้นใหม่ในเมืองกาญจนบุรีใหม่ คือ วัดเทวสังฆาราม

วัดเทวสังฆาราม ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ และเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทอดพระกฐินต้น ในโอกาสเดียวกันนี้ยังได้พระราชทานนามพระประธานในพระอุโบสถว่า “พระพุทธรูปสิทิมงคล” ซึ่งได้ทรงพระสุหร่ายศิลาจารึกพระนามพระราชทานด้วย นอกจากนี้ได้รับ

พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จารึกพระปรมาภิไธย ภปร. เหนือผ้าทิพย์แห่งพระพุทธรูปปางประทานพรที่วัดสร้างขึ้นในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้และได้มีพระกรุณาธิคุณ ทรงบรรจุแผ่นทองคำ เงินนาก ใบเบ้าพิธีหล่อพระ ทรงปลุกต้นศรีมหาโพธิ์ซึ่งได้มาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย และทรงเยี่ยมราษฎรพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญทั้งปวงนี้ เป็นการพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่วัดและพสกนิกรชาวกาญจนบุรี เป็นอย่างยิ่ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จพระราชดำเนินครั้งที่ ๒ ทรงถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเทวสังฆาราม และทรงเยี่ยมราษฎร

วันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พร้อมด้วยพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ได้เสด็จเยี่ยมวัดเทวสังฆาราม

วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารเรียนโรงเรียนปริยัติธรรมและพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรมตรีวิทวานันท์





**วัดถ้ำเสือ:** ตั้งอยู่ที่ตำบลม่วงชุม อยู่ห่างจากเขื่อนแม่กลอง ประมาณ ๕ กิโลเมตร ทางเข้าวัดต้องผ่านตัวเขื่อนแม่กลอง แล้วจะมีป้ายบอกเลี้ยวขวาไปประมาณ ๒ กิโลเมตรแล้วเลี้ยวซ้ายประมาณ ๒๐๐ เมตร และเป็นวัดที่มีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี และผูกพันกับเส้นทางตำนานสมเด็จพระนเรศวร นับตั้งแต่สมัยพระเจ้าหงสาวดีตะเบงชเวตี้ ยกทัพ

ผ่านกาญจนบุรีไปยังกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดไทยโบราณที่มีสถาปัตยกรรมที่งดงามมาก แต่เดิมบนยอดเขานี้มีเจดีย์ก่อด้วยศิลาแลง ๓ องค์ แต่ถูกทำลายเสียหายไปหมด ปัจจุบันนี้กลายเป็นเจดีย์เกษแก้วมหาปราสาท ที่มีความสูง ๗๕ เมตร ภายในโปร่ง มีชั้นมีบันไดเวียนสำหรับขึ้นไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ

